

**СЕКЦІЯ 7. ГУМАНІТАРНА ОСВІТА
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ:
ПРОБЛЕМИ, ПІДХОДИ, РІШЕННЯ**

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-348-7-30>

**ІННОВАЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ТЕХНОЛОГІЙ У КОНТЕКСТІ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ**

Ланова Л. М.

*аспірантка кафедри, інноваційних
та інформаційних технологій в освіті
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна*

Стрімкі глобалізаційні процеси приводять до викликів, що пов'язані з інформаційним, цифровим, соціально-економічним, технологічним та гуманітарним зростанням людини, які спричиняють кардинальні зміни у системі сучасної вищої освіти України. В умовах швидко мінливого змісту знань, постійного їх оновлення, активного використання інноваційних технологій навчання, в усіх країнах світу йде реформування вищої школи, основними напрямками якого є: безперервність, диверсифікація, фундаменталізація, гуманізація, демократизація, і звичайно, інтегрованість в єдиний освітній простір [1, с. 179].

Головне завдання освіти, в умовах війни, полягає не лише в тому, щоб дати знання про існуючий світ, а й озброїти людину методологією інноваційної діяльності, зваженого впровадження нововведень у практику. Інноваційний аспект знання характеризується здатністю виробляти нове знання [2, с. 170].

Використання цифрових технологій в освітньому процесі вітчизняних закладів вищої освіти (ЗВО) досліджували: В. Биков, А. Гуржій, Р. Гуревич, М. Кадемія, В. Кобися, А. Кобися, С. Кізім, Л. Куцак, С. Литвинова, Н. Морзе, Н. Опущко, О. Спінін, А. Яцишин та ін. використання цифрових сервісів та інструментів у професійній підготовці майбутніх учителів. Л. Козак, Д. Козлітін, В. Кравченко, Л. Шевченко та ін. вивчали підготовку майбутніх педагогів до використання цифрових технологій у професійній діяльності.

Цілі і завдання вищої професійної освіти передбачають максимальну реалізацію змісту, умов і способів діяльності майбутніх учителів технологій у професійній підготовці. Інтеграція освітнього процесу і майбутньої професійної діяльності вимагає цілеспрямовано, всіма елементами освітнього процесу, задавати систему переходів від навчальної до професійної діяльності. Нині саме компетентнісний підхід є тим інновційним напрямом, який орієнтує на навчання, самовизначення, самоактуалізацію, соціалізацію і розвиток індивідуальності [6, с. 88].

Сьогодні освіта у підготовці майбутніх учителів технологій катастрофічно втрачає свої колишні духовно-моральні орієнтири, не пропонуючи нічого натомість. Втрата гуманітарною освітою своїх колишніх позицій призвела до того, що з освітнього процесу випали орієнтації на гуманістичні цінності. Як відомо, найбільш характерною ознакою гуманітарних наук, котра відрізняє їх від наук точних, природничих, є суб'єктність, яку в самому широкому сенсі для підготовки майбутнього вчителя технологій можна розуміти як творчість, активність, авторство як власного буття, так і оточуючого, певну якість або властивість. Серед пріоритетів сучасної освіти духовна культура та виховання мало не на останньому місці.[4, с. 64].

У системі інноваційних освітніх технологій [3], особливе місце посідають навчальні технології, в яких акцент зроблено не на змісті освіти, а на комунікативних аспектах педагогічної діяльності, а саме – увага зосереджена на студентоцентричній особистості, формуванні міжособистісних відносин. Цей тип технологій націлений на розвиток творчого мислення, саморозвиток власних пізнавальних можливостей майбутнього вчителя технологій. Нові методи ґрунтуються на інноваційній діяльності, атрибутами якої є оцінка, пошук, діалог, проектування, здатність пов'язати теорію і практику, закладаючи імпульс для подальшої інтелектуальної діяльності. В освітній процес включається не лише раціональна, а й особистісно-почуттєва сфера майбутнього вчителя технологій. Це змінює основні акценти освітнього процесу – він має бути зорієнтованим на забезпечення умов для самовираження та самореалізації майбутнього вчителя технологій до інноваційної діяльності. За таких умов здійснюється демократизація цього процесу, перехід від монологічної форми навчання до діалогічної.

Таким чином, адекватний сучасним соціальним вимогам освітній процес підготовки майбутніх учителів технологій до інноваційної діяльності має ґрунтуватися на діалогічних технологіях, утверджуючи гуманістичну та індивідуально-орієнтовану спрямованість педагогічної діяльності, формувати здатність до міжкультурної взаємодії, співіснування різних культур [1. с. 178].

Прищеплення цих навичок діалогічної культури є неозціненою роллю гуманітарної освіти. Саме вона здатна забезпечити належний рівень комунікативної культури майбутнього вчителя технологій, виступаючи одним з вирішальних чинників духовної безпеки суспільства, в тому числі – і глобального. У цьому зв'язку безумовним імперативом виступає посилення гуманізації та гуманітаризації освіти [2, с. 173].

На думку дослідників освіти, на зміну пануючому в межах класичної парадигми освіти підготовки майбутнього вчителя технологій до інноваційної діяльності, ідеалу «природничо-наукового розуму» приходять ідеал «гуманітарного розуму», що втілює низку духовно-світоглядних орієнтирів, які передбачають принципово нове розуміння людської особистості – відповідальної не лише за власне життя, а й за буття людства як такого. Новим освітнім ідеалом має стати «людина відповідальна», її ядром стає спрямованість не на кінцевий результат – знання, а на сам пошук цього знання, процес його отримання та пізнання істини [2, с. 172].

При цьому важливо зазначити, що у системі вищої освіти західного зразка гуманітаристика традиційно займала почесне місце. Варто засвідчити, що сам термін «гуманітарні науки» походить від «*artes liberales*» – латинського виразу, який визначав вільні, або людські мистецтва і навички. Примітно, що в часи Римської імперії їх могла отримати тільки вільна людина, а не раб [4, с. 70].

Результат гуманітарної освіти, особливо в контексті досягнення необхідного рівня гуманітарної освіченості майбутнього вчителя технологій до інноваційної діяльності, повинен характеризуватися зрілістю світогляду, глибиною внутрішнього, духовного світу, який виражається поняттями гуманізму, співчуття, справедливості та іншими ціннісними категоріями.

Безперечним, на наш погляд, є те, що гуманітарну освіту (передовсім філософську) слід розглядати як базу для формування якостей критичного мислення. В межах гуманітарного пізнання критичне мислення досліджується з різноманітних точок зору. В працях філософів, психологів, педагогів поняття критичного мислення використовується в досить різноманітних смислах. Критичне мислення це насамперед творче мислення. В сучасній філософській та психологічній літературі природа критичного мислення розкривається з точки зору його розвитку та пропонуються ефективні засоби його формування. Ці підходи співзвучні ідеям розвиваючого навчання для підготовки майбутніх учителів технологій до інноваційної діяльності, де в першу чергу потрібно «вчити мислити», в тому числі «мислити про смисли», «мислити про своє мислення» [4, с. 71].

Розробка філософсько-освітньої проблеми і узагальнює її вивчення як особливої гуманітарної науки в Україні ведеться в різних вимірах – наукознавчому, проєктувальному, діяльнісному, соціосистемному [5, с. 255].

Зміна інертної свідомості майбутнього вчителя технологій вимагає не лише життєвопрактичного виміру філософії освіти, найбільш споживаного, а й усіх інших вимірів для адекватного формування критичності мислення щодо педагогічної практики. Звичайно, необхідно впровадити курс філософії освіти у вищій школі орієнтований передусім на підготовку майбутніх учителів технологій до інноваційної діяльності, які здобуваючи освіту педагога зможуть перебувати в творчому пошуку, мають достатню ерудицію і освіченість, апелюють до нового, замислюються над проблемами сьогодення, спрямовані на інтенсивне збагачення загальної культури майбутнього вчителя технологій та його інтенсивне «занурення» в культуру як сукупність розвинутих звичок мислення [5, с. 255].

Отож, уважаємо, що гуманітарна освіта для підготовки майбутніх учителів технологій за методологією інноваційної діяльності формується як обов'язкова система у поєднанні сучасних інформаційних, цифрових технологій, фахових професійних компетентностей на основі когнітивного, життєво-практичного виміру філософії освіти як її гуманітарного потенціалу в закладах вищої освіти.

Література

1. Балута Т. П. § 2. Проблема оновлення освіти в умовах глобалізації 178 с. С. 70. *Соціогуманітарний потенціал освіти як чинник модернізації українського суспільства* : колективна монографія / кол. авт., відп. ред.. Шмиголь М. Ф. Київ, 2018. 326 с. ISBN 978-617-7503-18-6

2. Румянцева А. Є. § 1. Потенціал освіти у формуванні особистості в сучасному мультикультурному просторі. С. 167–178. С. 70. *Соціогуманітарний потенціал освіти як чинник модернізації українського суспільства* : колективна монографія / кол. авт., відп. ред. Шмиголь М. Ф. Київ, 2018. 326 с. ISBN 978-617-7503-18-6

3. Міністерство освіти і науки України. Концептуальні засади реформування середньої освіти Нова українська школа. (17 серпня 2016).

4. Симоненко С. П. Глава 2. Гуманітаристика в системі вищої освіти проблеми та перспективи § 1. Гуманітарне знання в сучасних освітніх стратегіях. С. 64–94. С. 70. *Соціогуманітарний потенціал освіти як чинник модернізації українського суспільства* : колективна монографія / кол. авт., відп. ред. Шмиголь. М. Ф. Київ, 2018. 326 с. ISBN 978-617-7503-18-6

5. Клепко С. Філософія освіти в педагогічній освіті. *Філософія освіти*. 2007. 1(6). С. 252–258.

6. Марущак О., Король В., Луп'як Д. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя технологій. *Наукові записки. Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. Випуск 7(1). С. 88–91.